

4. Георгій Ерман. Як шейхи допомагають Україні. До чого тут гра престолів, Іран і “нафтовий зашморг” для Росії // BBC News Україна. 19 березня 2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cw0ey9r2349o>

УДК 338.2(510)+339.9(510)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-414-9-31>

Дроботюк О. В.

ORCID: 0000-0003-2409-5131

кандидат економічних наук,

старший науковий співробітник

відділу Азіатсько-Тихоокеанського регіону

Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського

Національної академії наук України,

докторант кафедри міжнародної економіки

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИКИ РЕФОРМ І ВІДКРИТОСТІ ТА СТРАТЕГІЇ ПОДВІЙНОЇ ЦИРКУЛЯЦІЇ В КИТАЇ

Ключові слова: Ден Сяопін, Китай, нова епоха Сі, подвійна циркуляція, політика реформ та відкритості.

Політика реформ та відкритості Ден Сяопіна, спрямована на модернізацію китайської економіки, підвищення рівня та якості життя, а також інтеграцію Китаю у глобальну економічну систему, була запроваджена в 1978 році задля подолання економічної стагнації унаслідок Культурної революції. Крім того, політика реформ та відкритості була запропонована як альтернатива централізованій командно-адміністративній економіці [3]. На цьому етапі ключовим завданням було поєднання соціалістичних принципів з ринковою економікою [4].

Політика реформ та відкритості характеризується переходом від планової економіки до ринкової, що сприяло розвитку приватного підприємництва та залученню іноземних інвестицій; деколективізацією сільського господарства, що стимулювало індивідуальне фермерство; нарощенням експортноорієнтованого виробництва та зростанням

економіки на основі експорту; глобальною інтеграцією Китаю через участь у міжнародних організаціях. Ефективним механізмом заохочення іноземних інвестицій, технологій, а також стимулювання експортної діяльності стали спеціальні економічні зони різних типів. Загалом політика реформ та відкритості зумовила швидке економічне зростання, перетворення Китаю на другу за розміром економіку світу, зниження рівня бідності та підвищення рівня життя, а також прискорила процес урбанізації. Крім того, Китай успішно інтегрований у світову економічну систему, що підтверджується китайською часткою у глобальній торгівлі, інвестиціях та виробництві [1].

Стратегія (модель) подвійної циркуляції (国内国际双循环) запропонована під керівництвом Сі Цзіньпіна у 2020 році на тлі торговельного протистояння між США та Китаєм, а також в умовах невизначеності внаслідок пандемії COVID-19 [2, 3]. Мета стратегії подвійної циркуляції полягає в забезпеченні економічної стійкості Китаю та зменшенні залежності від зовнішніх ринків, зосередженні на внутрішніх і міжнародних економічних процесах [5]. Внутрішня циркуляція зосереджена на інклюзивному і сталому розвитку, зокрема внутрішньому споживанні та інноваціях. Зовнішня циркуляція охоплює міжнародне партнерство у стратегічних секторах, а також розширення зовнішньої торгівлі та іноземних інвестицій. Крім того, стратегія подвійної циркуляції передбачає зменшення ризиків у глобальних ланцюгах постачання і забезпечення внутрішнього розвитку критичних галузей і технологій.

Аналізуючи підхід китайського уряду щодо запровадження політики реформ та відкритості (а) та стратегії подвійної циркуляції (б), доцільно визначити ключові відмінності:

1. *Передумови запровадження:*

а) неефективність планової економіки та потреба інтеграції у світову економічну систему;

б) загострення зовнішніх ризиків, зокрема торговельна напруга, порушення глобальних ланцюгів постачання внаслідок пандемії COVID-19, а також потреба стимулювання внутрішнього споживання.

2. *Мета:*

а) перехід до ринкової економіки, інтеграція у світовий ринок та досягнення швидкого економічного зростання;

б) інклюзивний розвиток та стале економічне зростання, яке зосереджене як на внутрішньому, так і на світовому ринках.

3. *Стратегія економічного зростання базується на:*

а) залежності від прямих іноземних інвестицій, зовнішній торгівлі;

б) внутрішньому споживанні, інноваціях та міжнародному стратегічному партнерстві.

Отже, політика реформ і відкритості та стратегія подвійної циркуляції є відповіддю уряду Китаю на ендегенні та екзогенні виклики. Політика Ден Сяопіна була спрямована на відкриття Китаю світові та використання переваг світового ринку для економічного зростання, а стратегія подвійної циркуляції Сі – на забезпечення інклюзивної та сталої економіки, яка є гнучкою до глобальних викликів.

Література:

1. Drobotiuk O. Evolution of China's economic development model // Chinese Studies. 2019. No. 1. P. 76–93. DOI: <https://doi.org/10.15407/chinesest2019.01.076>.

2. The 'Dual Circulation' development model of China: Background and insights / S. A. Javed et al. // Rajagiri Management Journal. 2021. Ahead-of-print, ahead-of-print. DOI: <https://doi.org/10.1108/ramj-03-2021-0016>.

3. Wu Jinglian. An Analysis of China's Economic Reform and Opening-up // China Europe International Business School. URL: <https://www.ceibs.edu/alumni-magazine/wu-jinglian-analysis-china's-economic-reform-and-opening>.

4. Дроботюк О. Вплив західної економічної думки на економічну політику Китаю: друга половина ХХ – початок ХХІ ст. // Китаєзнавчі дослідження. 2023. № 2. С. 80–97. DOI: <https://doi.org/10.51198/chinesest2023.02.080>.

5. 刘鹤. 加快构建以国内大循环为主体、国内国际双循环相互促进的新发展格局(学习贯彻党的十九届五中全会精神). *人民日报*. URL: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1125/c64094-31944011.html>